

[POLİTİKA]

cilalı çözümsüzlük devri

BARIŞTA ERDOST

Cumhurbaşkanı Gül'ün İran uçağında gazetecilere "Kürt meselesi konusunda iyi şeyler olacak" demesi...

Öcalan'ın da "Gül'ün açıklamaları önemlidir" diyerek "Ancak bu konuşmanın içeriğinin ne olacağı önümüzdeki günlerde seçimden sonra ortaya çıkacak. Ben de bu konuda üzerine düşen sorumluluğu yerine getireceğim" biçimindeki açıklaması (13 Mart tarihli görüşme notu)...

Hürriyet gazetesi genel yayın yönetmeni Ertuğrul Özkök'ün de "Öcalan, kanın durdurulması ve Kürt sorununun çözümüne gerçekten yardımcı olabilecekse, onun eli de itilmemeli" (17 Mart) diye yazması...

"Hürriyet'te çıkan bu tür yazıları, 'devletin içindeki hazırlıkların' ön habercisi gibi" gördüğünü yazan Ahmet Altan'ın Taraf'ında "Öcalan'ın olumlu baktığı konferansa PKK yanaşmıyor" spotuyla verilen "Kürt Cephesi Karıştı" (19 Mart) manşeti...

Bu liste daha da uzatılabilir ama neler olup bittiğini anlamak için sorulması gereken temel soru olduğu yerde duruyor: Kürt sorununda çözümsüzlük politikasından vaz mı geçiliyor (ve eğer öyleyse bunun somut göstergeleri neler) yoksa çözümsüzlük politikası yeni bir tarzda mı sürdürülmek isteniyor?

Çözümsüzlük politikasından vazgeçilmesi demek Kürt sorununda şu ya da bu ölçüde demokratikleşme adımlarının atılması demektir. Eğer hem demokratikleşme adımları atamıyor hem de çözümsüzlük politikasını eski biçimiyle sürdürüyorsanız, üstüne cila çekilmiş bir çözümsüzlük politikasını "iyi şeyler olacak" diye pazarlamaktan başka bir şey gelmez elinizden. Ortada Kürt sorununda demokratik çözüm doğrultusunda atılmış en küçük bir somut adım bile olmadığına göre, kimi yönleriyle yıllardır ısıtılıp ısıtılıp soğutulan, kimi yönleriyle de Türkiye devletinin yeni yönelimlerinin ipuçlarını barındıran cilalı çözümsüzlük politikasının öğelerini saptamaya başlayabiliriz.

Kırmızı çizgi niye kalktı?

Bu cilalı çözümsüzlük politikasının yol haritası 5 Kasım 2007'de Beyaz Saray'da Bush ile Erdoğan arasında çizildi ve bu politikanın araçla-

rı aradan geçen birbuçuk yıl içinde, Obama'nın Nisan başında Türkiye'ye gelişinden önce, olabildiğince olgunlaştırıldı. ABD'nin Kürt sorununda gözeteceği politik hedeflere ilişkin o zaman Bush'a sunulmuş olan raporun daha detaylandırılmış bir versiyonu, Carnegie Uluslararası Barış Vakfı tarafından Henri J. Barkey imzası ve "Kürdistan Üzerinde Çatışmayı Önlemek" başlığıyla 2009 yılı içinde Obama'ya sunuldu. Bu raporda ABD'nin 5 amacı şöyle özetlenmektedir: 1) Kuzey Irak'ta federal, demokratik, istikrarlı ve meşru bir Kürt varlığını yapılandırmak; 2) Kerkük'ün statüsü sorununu barışçıl yollarla çözmek; 3) Türkiye ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi (KBY) arasında işleyen bir ilişki geliştirmek; 4) Türkiye'deki Kürt sorununu barışçıl yollarla çözmek; 5) İran ve Suriye'deki Kürt sorunlarına yaklaşımlar geliştirmek.

ABD'nin Ortadoğu ve özellikle Irak'taki çıkarları açısından hayati önemde olan özellikle 3. maddedir: Türkiye ile KBY arasında çatışmalı ve düşmanca değil, işbirliğine dayalı ve "kardeşçe" bir ilişki kurulması. Bu ilişki iki tarafa farklı araçlarla pazarlandı. Kürdistan Bölgesel Yönetimi, Kerkük'ün statüsü, petrol gelirleri, peşmerge gücünün durumu gibi konularda başlangıçtaki hedeflerine ulaşamadıkça Türkiye'nin hamiliğine rıza göstermek zorunda kaldı. Raporda "Irak Kürdistanı Türkiye'nin ekonomik ve politik desteği olmaksızın yaşayamaz" vurgusu yapılmakta.

ABD'nin Türkiye'ye uzattığı havuç ise iki ucu da yenilebilir cinsindedir: Hem PKK'nin tasfiyesi hem bölgesel güç olma vaadi. Raporda da hem PKK'nin silahsızlandırılması ve tasfiyesine yönelik 5 adımlık bir plan yer almakta hem de Washington ve Ankara'nın Irak'taki emellerinin benzer olduğu vurgulanarak şu saptama yapılmakta: "Uzun vadede Ankara-Bağdat eksenini, Basra Körfezi bölgesinde istikrar için Tahran'a karşı dengeleyici bir işlev görebilir. Ama bu eksenin oluşturabilmek için Türkler Kürt başkenti Erbil'den geçmek zorundalar. ... KBY ne kadar güçlenir ve Türkiye-KBY ilişkileri ne kadar güçlenirse, Ankara'nın Bağdat üzerindeki etkisi o kadar büyük olur."

Kürt sorununda cilalı çözümsüzlük politikasının, cilasız olan eskisinden bir farkı Güneyli

Kürtlerle görüşmeme ve Güneydeki oluşumu Türkiye'nin bölünmezliği açısından esas tehdit olarak algılama şeklindeki kırmızı çizginin kaldırılmasıysa, bu kırmızı çizginin niye kaldırılmış olduğunun arka planı böyledir.

Kürt Konferansı Ne İçin?

Washington-Ankara-Bağdat-Erbil hattı Kürt sorununda demokratik bir çözüm için değil, demokratik çözüm için sıkıştıran özneyi tasfiye etmek için kurulmuştur. Kürt özgürlük hareketini bastırdıktan sonra Kürt sorununda demokratik çözüm için basıncın da doğal olarak ortadan kalkacağı varsayılmaktadır.

Taraf gazetesinin Öcalan ile PKK'nin farklı yaklaşımda bulunduğunu sandığı Kürt Konferansı önümüzdeki ay Erbil'de PKK'ye silah bırakması çağrısında bulunmak için toplanıyor. Cengiz Çandar'a "Mao'nun Che Guevara'nın, Ho Şi Minh'in döneminde değiliz. Dolayısıyla, PKK'nin silahlı mücadele yürütmesinin zemini kalmadı" diyen Irak Cumhurbaşkanı Talabani bu konferansın "Türkiye'nin yeşil ışığı" ile toplanacağını açıkladı (18 Mart, Radikal).

Kürdistan Demokratik Partisi'nin Türkiye temsilcisi Ömer Merani bir röportajda "PKK ve PJAK'ın dağlarımızda bulunması, Türkiye ve İran'la ilişkilerimizi bozuyor. Yoksa bizim Türkiye ile PKK dışında bir sorunumuz yok" dedikten sonra sözkonusu konferansı kastederek "Biz sorunun çözümü için Türkiye'ye yardım etmeye uğraşıyoruz. Bu yüzden bu toplantıyı düzenliyoruz ve silahı bırakması için PKK'ya baskı uygulamaya, lojistik desteğini kesmeye çalışıyoruz" diyerek, Türkiye'nin bu konferanstaki rolünün yeşil ışık yakmaktan çok daha ilerde olduğunu da açık etmişti (2 Mart, Taraf). Merani'nin PKK'nin tasfiyesi amacına yönelik olarak yapılacaklar listesi de ABD raporundaki adımlarla birebir benzerlik gösteriyordu. Türkiye-KYB ilişkilerine ilişkin olumlayıcı argümanları da aynı rapordaki argümanlarla aynıydı.

Dolayısıyla anlaşılmaktadır ki hem Türkiye hem KYB, ABD'nin "Kürdistan Üzerinde Çatışmayı Önlemek" yolunda kendilerine yüklediği rolü oynamakta istekli ve kararlıdır. Böylece Kürt özgürlük hareketi, ABD'nin Ortadoğu

(POLİTİKA)

ve Irak politikasının da, Türkiye'nin hem bölgesel güç olma hem AB yolunda ilerleme hayallerinin de, Kürdistan Bölgesel Yönetiminin Türkiye'yle iyi ilişkiler geliştirip Avrupa'yla komşu olma beklentilerinin de önünde ortadan kaldırılması gereken bir engel haline gelmiş oluyor.

Bölge Osmanlı Ruhuna Hasret!

Bir zamanlar "Soğuk Savaş'ın son yıllarında, özgür dünyanın lideri Reagan 'kötülükler imparatorluğu'yla sonuna kadar mücadeleye kararlıydı." ("Bush Devriminin Sonu" başlıklı yazı, 6 Kasım 2006, Radikal) biçiminde manidar sözleriyle dikkat çekmiş olan Brookings Enstitüsü Türkiye Direktörü Ömer Taşpınar, 22 Temmuz seçimlerinin hemen ardından, Türkiye'nin Ortadoğuda oynaması gereken 'etkili ve dengeli' rolü ABD açısından şöyle özetlemişti: "Tahran'ın İsrail'e bu şekilde Hizbullah ve Hamas üzerinden meydan okuması, sırtını ABD'ye dayamış Sünni Arap rejimlerini kendi kamuoyları nezdinde işbirlikçi durumuna düşürüyor ve siyasi açıdan son derece ciddi şekilde yıpratıyor. ... Bu nedenle hem Sünni rejimler, hem de Washington açısından Arap-İsrail meselesini İran'ın oyuncağı durumundan kurtarmak artık elzem oldu. ... Ankara kendi içine dönük bir şekilde cumhurbaşkanlığı, laiklik, Kemalizm, gibi sorunlarla uğraşırken başını kaldırıp yeniden şekillenmekte olan Ortadoğu dinamikleriyle biraz olsun ilgilenmeli." (6

Ağustos 2007, Radikal)

Ömer Taşpınar, yukarıda sözü edilen "Kürdistan Üzerinde Çatışmayı Önlemek" başlıklı raporu Obama'ya sunan Carnegie Uluslararası Barış Vakfı tarafından yayınlanan "Yeni-Osmanlılık ve Kemalizm Arasında Türkiye'nin Ortadoğu Politikaları" başlıklı makalesinde (Eylül 2008) hem Kürt sorunu hem dış politika anlayışı bakımından Kemalizmi ve yeni-osmanlılığı karşılaştırmakta ve ikincisinin bölgesel ve küresel sorunları çözmeye çalışmada etkili ve ilgili bir bölgesel aktör olarak Türkiye'nin büyük, jeostratejik vizyonunu kucakladığını ileri sürmektedir. Yeni-osmanlılığın Türkleri ve Kürtleri İslam ortak paydasında birleştirme gibi bir özelliği de vardır.

Başbakanın dış politika başdanışmanı Ahmet Davutoğlu'nun "Stratejik Derinlik" dediği de, Özal'ın yaklaşımını özetlerken kullandığı ifadelerle, devletin uluslararası konjonktüre uyum sağlayarak yeniden yapılandırılması, yeni bir siyasi kimlik oluşturma çabası, batılı değerlerle geleneksel değerler arasında uyum, AB'ye entegrasyon, ABD ile uyumlu stratejik arayışlardan oluşan yeni-osmanlıcı çerçevedir (Stratejik Derinlik, s. 85).

Ne demişti Abant platformunun Erbil toplantısından dönen Türköne: "Türkiye, bölgede birbirine dış bileyen Kürt ve Arap milliyetçiliklerinin dökeceği kanı ancak ahlakî bir önderlik vesayeti ile çözebilir. Dünyaya bu ahlakî önderlik tezi ile tıpkı bir Osmanlı gibi bakmalıyız." (21 Şubat, Zaman)

Ne demişti Fethullah Gülen?: "Bölgede gerginlik var. Bir otorite boşluğu var. ... O bölgelerin kaderi bu maalesef. Hariciler, Moğollar, Emeviler, Bizans geçti o bölgelerden. Osmanlı'ya kadar hep kan revan içinde kaldı. Jeopolitik olarak çok önemli bir yer. En sorunsuz zamanları Osmanlı dönemi olmuş. Dileriz yeni Osmanlı ruhu olur oralarda." (6 Mart, Sabah)

ABD Yapamadı Türkiye Yapar!

ABD raporundaki "Türkiye-KBY ilişkileri ne kadar güçlenirse, Ankara'nın Bağdat üzerindeki etkisi o kadar büyük olur." biçimindeki çıkarsamayı sürdürüelim: Ankara'nın Bağdat üzerindeki etkisi ne kadar büyük olursa, Ankara-Bağdat eksenini Körfez bölgesinde İran'a karşı o kadar güçlenir, Körfez bölgesinde İran ne kadar zayıflatılırsa Arap-Filistin meselesi İran'ın oyuncağı olmaktan o kadar kurtarılır, İsrail'in eli güçlenir, İsrail'in eli ne kadar güçlenirse Filistin direnişi o kadar zayıflar, Filistin direnişi ne kadar zayıflarsa işbirlikçi Sünni Arap rejimlerinin meşruiyeti o kadar az sorgulanır... Böylece ABD, İsrail, Türkiye, işbirlikçi Sünni Arap rejimleri mutlu-mesut geçinip giderler... ABD ile uyumlu stratejik arayış içindeki Türkiye'nin yeni-osmanlıcılığının Ortadoğu halklarına hayırlı-uyumlu olmasını, Kürt halkının da müslüman kimlikle yetinmesini dilemekten başka yol kalmıyor geriye! TSK Zap'ı zaptedemedi ama AKP bu hızla Yemen'e kadar gidebilir!

ha bu akan dereler kimlere satılacak

MAHİR YOLDAŞ TÜRKÖĞLÜ

"Onlar hayatın düşmanıdır sevgilim
Akan suyun
Meyve çağında serpilip gelişen ağacın..."
N. Hikmet

5. Dünya Su Forumu(WWF) 16-22 Mart tarihleri arasında İstanbul'da yapılmaya devam ediyor. İçlerinde devlet başkanları, üst düzey hükümet ve şirket yöneticilerinin de bulunduğu 20.000'i aşkın katılımcı suyu konuşacak. Doğadaki bütün canlıların yaşamı için temel oluşturan suyun önemi tartışmasız ve vazgeçilemez. Böyle olduğu içindir ki bugüne kadar dünyada ve ülkemizde temiz su kaynaklarının azalmasından, kirletilmesinden sorumlu olanlar bir arada. Forumun ana sloganı ise "Farklılıkların Suda Yakınlaşması". Ev sahipliğini gurur vesilesi gören hükümet foruma 17.5 milyon euro harcayacak.

Forumun asıl düzenleyicisi Dünya Su Konseyi(WWC). Birleşmiş Milletler çatısı altında faaliyet yürüten konseyin esas bileşeni ise özel şirketler. Türkiye'den üye olan 37 kuruluşun tamamına yakını özel şirket. Daha önce 4 kez düzenlenen forumların sonuçları ve sermayenin suya olan bu ilgisinden tek bir sonuç çıkıyor. Forumun amacı su kaynaklarının işletilmesi ve içme-kullanma suyu olarak sunumunun özelleştirilmesine zemin hazırlamak. Bu

nu yaparken Karadenize kurulmaya çalışılan hidroelektrik santraller örneğinde olduğu gibi ne doğanın tahrip olması önemli sermaye için ne de Hasankeyf, Alliano gibi binlerce yılın tarihi ve kültürel mirası. Hasankeyf'te evlerinden zorla sürülecek 80.000 insan da umurlarında değil. Suyun meta haline getirilip ticarileştirilmesine seyirci kalınmaması için sendikalar, meslek odaları gibi kitle örgütleri 5. WWF'ye karşı çeşitli etkinlikler düzenliyor. Forumun açılış günü bu etkinliklerden Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformunun Sütüce'de düzenlediği protesto eylemine polis saldırdı ve 26 kişiyi döverek gözaltına aldı. WWF'nin ülkemizde yapılmasından hükümet gibi gurur mu duymalıyız? Yoksa son birkaç on yılda insan yerleşiminin olduğu hiçbir yerde temiz akan deresi kalmamış, koca Tuz Gölünü, Anadolu'daki irili ufaklı yüzlerce sazlığı kurumuş, Konya ovasında susuzluktan dev obruklar oluşmaya başlamış, su havzalarında hala inşaatlar yükselen bu ülkenin insanları olarak kaygı mı duymalıyız? Bunlara acilen önlem alınıp çarpık sanayileşme ve kentleşme politikalarının, toprağı ovaları tüketen kısa sürede azami kara dayalı yanlış tarım politikalarının terk edilmesi gerekiyor. Ama bunu ülkeyi yönetenlerden beklemek nafile, onlar çare-

yi bulmuş! Kamuya ait ne varsa satma konusunda yeteneğini ispatlayan AKP hükümeti dereleri, gölleri, yeraltı sularını sermaye sınıfına satmaya hazırlanıyor. Devlet hiç süt kumaş kağıt satar mı yahu noktasından buralara geldik. Vaktiyle bu sözleri edenler şimdi "farklılıkların birleştirilmesi" vb. süslü sözlerle yağın yağmuru, gökteki karı pazarlayabilmek için forumlar düzenliyor. İnsanın içme ve temizliği için gerekenin dışında tarımda, sanayide, hizmet sektöründe kullanım değeri olan her şeyin ama her şeyin üretilmesinde su kullanılıyor. Böylesine önemli olan suyun tek amacı kar etmek ve bunu yaparken hiçbir kural, etik değer tanımayan özel şirketlere satılması tüm insanların geleceği ile oynamaktır. Su tüm insanların ortak ve adil kullanımı için kamunun demokratik kontrolü altında olmalıdır.

Amerika kıtası beyaz adam tarafından işgal edilirken Kızılderiiler toprağın bir sahibinin olmasını bir türlü anlayamamışlardı. Eğer kapitalizme daha önce son verilmezse galiba toprak ve sudan sonra solumak için havayı da satın almak zorunda bırakılacağız. Yoksa bizlerde mi kapitalizm sürdürüldüğü havanın da bir sahibinin olabileceğini anlayamıyoruz.